

Institut za društvena istraživanja u Zagrebu
Institute for Social Research in Zagreb

ZABRANE?

KORIŠTENJE MOBITELA U OSNOVNIM
ŠKOLAMA REPUBLIKE HRVATSKE IZ
UČITELJSKE I UČENIČKE PERSPEKTIVE

Boris Jokić, Zrinka Ristić Dedić i Jana Šimon

18. rujna 2023.

SERIJA: IDIZ-OVI VIDICI 004

O SERIJI IDIZ-ovi VIDICI

Iza serije „IDIZ-ovi vidici“ nalazi se želja i potreba da se široj javnosti na što razumljiviji i jednostavniji način predstave neke od brojnih spoznaja proizašlih iz znanstveno-istraživačkog rada Instituta. U svakome broju obrađuje se jedna uža tema kroz prikaz empirijskim podataka prikupljenih IDIZ-ovim znanstveno-istraživačkim ili razvojnim projektima. Serija „IDIZ-ovi vidici“ predstavlja pokušaj popularizacije znanstvenih istraživanja u društvenim znanostima u Republici Hrvatskoj te pružanja nekih empirijskih temelja za promišljanje važnih društvenih pitanja.

Korištenje materijala uz imenovanje izvora:

Jokić, B., Ristić Dedić, Z. i Šimon, J. (2023). *ZABRANE? - Korištenje mobitela u osnovnim školama Republike Hrvatske iz učiteljske i učeničke perspektive (Izvešće za javnost) - Serija IDIZ-ovi vidici 004*. Institut za društvena istraživanja u Zagrebu.

Za upite o korištenju rezultata molimo obratiti se na boris@idi.hr, zrinka@idi.hr i jana@idi.hr.

Rezultati prikazani u ovom Izvešću nastali su temeljem podataka prikupljenih u znanstveno-istraživačkom projektu „Promjene u organizaciji procesa odgoja i obrazovanja uzrokovane COVID-19 pandemijom: učinci na obrazovna iskustva, dobrobit i aspiracije učenika u Republici Hrvatskoj“ kojeg je financirala Hrvatska zaklada za znanost.

Više o projektu možete saznati na:

<https://www.idi.hr/hr/projekti/znanstveno-kompetitivni-projekti/ewachange>

U prethodnom razdoblju u zemljama Europske Unije vode se brojne stručne i javne rasprave o ulozi digitalnih tehnologija u svakodnevnom životu i obrazovanju djece i mladih. Posebice se to odnosi na pitanje korištenja mobitela pri boravku učenika/ca u školi. Ova tema postaje sve značajnijom u Hrvatskoj pri čemu je praksa hrvatskih škola izrazito raznolika, a kreće se od zabrane do poticanja korištenja mobilnih telefona. Korištenje mobitela povezuje se na različite načine s učinkovitošću odgojno-obrazovnog procesa, osobnim i socijalnim razvojem te fizičkim i mentalnim zdravljem djece i mladih.

Iskustva drugih zemalja ukazuju da rasprave o korištenju digitalnih tehnologija, pa tako i mobitela, u odgoju i obrazovanju zahtijevaju uvažavanje različitih perspektiva koje su prikupljene reprezentativnim znanstvenim istraživanjima.

S tim ciljem tijekom svibnja i lipnja 2022. prikupljeni su podaci o zabrani korištenja mobitela u školama iz učeničke i učiteljske perspektive. U istraživanju je sudjelovao nacionalno reprezentativni uzorak učenika/ca i učitelja/ica iz 84 osnovne škole iz svih dijelova Hrvatske.

Istraživanjem su obuhvaćene perspektive **1705 učitelja/ica, 3706 učenika/ca petih te 3866 učenika/ca sedmih razreda.**

Učitelji/ice i učenici/e su pitane:

„U nekim zemljama Europske unije škole su nedavno uvele zabranu korištenja mobitela u školskoj zgradi za učenike. Kakvo je Vaše/tvoje mišljenje o tome?“.

Sudionici su odgovor davali na sljedećoj ljestvici:

- 1 - „Izrazito se protivim zabran“,*
- 2 - „Protivim se zabrani“,*
- 3 - „Podržavam zabranu“*
- 4 - „Izrazito podržavam zabranu“.*

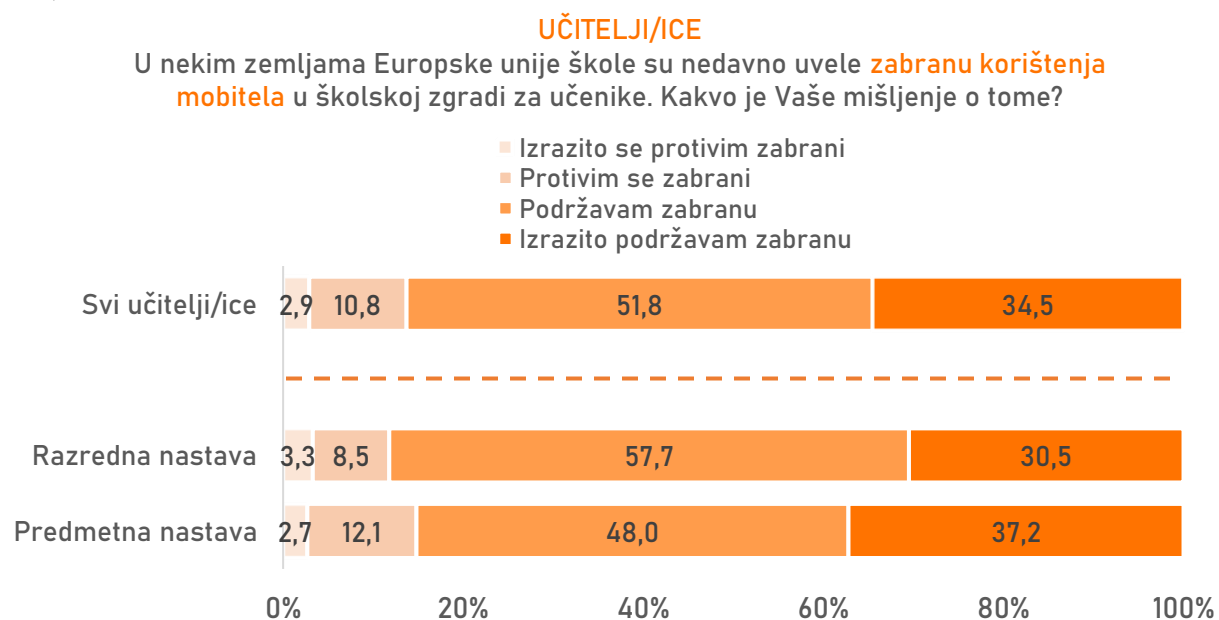
U daljnjem tekstu ukratko će biti prikazani odgovori na ovo pitanje, kako iz učiteljske tako i iz učeničke perspektive.

UČITELJSKA PERSPEKTIVA

Na Slici 1 su prikazani odgovori svih učitelja/ica u uzorku (N = 1705) te zasebno odgovori učitelja/ica razredne (n = 663) i učitelja/ica predmetne nastave (n = 1042).

Slika 1

Čestina pojedinih odgovora učitelja/ica na pitanje o zabrani korištenja mobitela u školama (N = 1705)

Više od 85.0% svih učitelja/ica u uzorku podržava ili izrazito podržava zabranu korištenja mobitela u školama. Učitelji/ice predmetne nastave u nešto većoj mjeri izrazito podržavaju zabranu u usporedbi s učiteljima razredne nastave. Nisu uočene spolne razlike u čestini pojedinih odgovora.

S obzirom na lokaciju škole dobivene su vrlo male razlike u odgovorima učitelja/ica o zabrani korištenja mobitela u školama. Učitelji/ice u Dalmaciji (40.0 %), Istri i Primorju (39.3 %) i Zagrebačkoj regiji (38.0 %) prednjače u izrazitom podržavanju zabrane korištenja mobitela u školama. Važno je naglasiti da se radi o malim razlikama te da učitelji/ice svih regija u Hrvatskoj dominantno podržavaju zabranu (Tablica 1).

Tablica 1

Čestina pojedinih odgovora učitelja/ica na pitanje o zabrani korištenja mobitela u školama ovisno o lokaciji osnovne škole (N = 1705)

	Izrazito se protivim zabrani	Protivim se zabrani	Podržavam zabranu	Izrazito podržavam zabranu
Istra i Primorje	1.8	8.3	50.6	39.3
Dalmacija	2.1	10.1	47.8	40.0
Središnja Hrvatska	2.7	10.6	58.0	28.7
Sjeverozapadna Hrvatska	4.4	8.9	55.0	31.7
Zagrebačka regija	3.1	10.3	48.6	38.0
Slavonija	2.9	16.9	54.7	25.5

Usporedili smo odgovore učitelja/ica predmetne nastave, ovisno o predmetu kojega predaju. U analizi su obuhvaćeni predmeti za koje je prikupljeno 60 i više odgovora (Tablica 2).

Iako nije utvrđena statistički značajna razlika u odgovorima učitelja/ica različitih predmeta, vidljiv je trend prema kojem učitelji/ice Tjelesne i zdravstvene kulture (46.6 %) i Informatike (45.4 %) u nešto većoj mjeri izrazito podržavaju zabranu korištenja mobitela u školama.

Tablica 2

Čestina pojedinih odgovora učitelja/ica predmetne nastave na pitanje o zabrani korištenja mobitela u školama ovisno o predmetu (n_{PRED} = 1042)

	Izrazito se protivim zabrani	Protivim se zabrani	Podržavam zabranu	Izrazito podržavam zabranu
Hrvatski jezik	0,8	13,2	48,0	38,0
Engleski jezik	0,9	7,9	54,4	36,8
Matematika	3,7	12,0	50,9	33,4
Informatika	5,8	15,1	33,7	45,4
TZK	1,7	10,0	41,7	46,6

UČENIČKA PERSPEKTIVA

Na Slici 2 su prikazani odgovori učenika/ca 5. i 7. razreda osnovne škole.

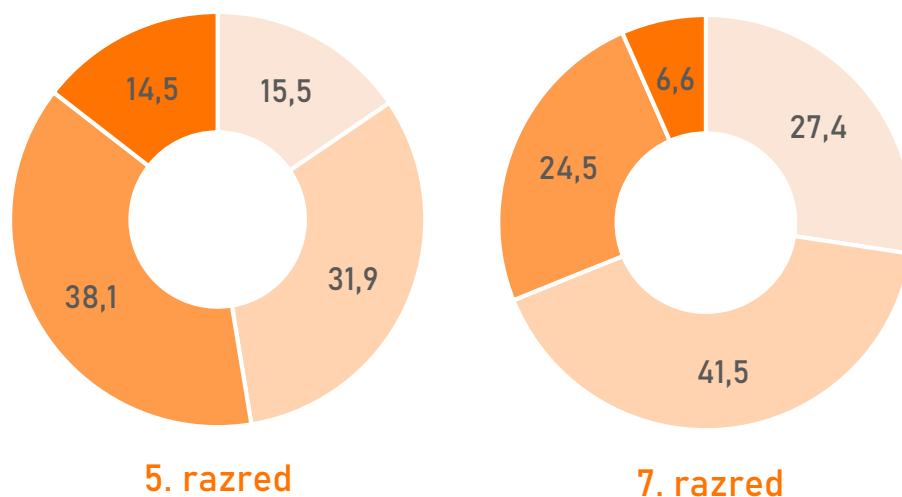
Slika 2

Čestina pojedinih odgovora učenika/ca petih i sedmih razreda osnovne škole o zabrani korištenja mobitela u školama ($n_5 = 3706$, $n_7 = 3866$)

UČENICI/CE 5. I 7. RAZREDA

U nekim zemljama Europske unije škole su nedavno uvele **zabranu korištenja** mobitela u školskoj zgradi za učenike. Kakvo je tvoje mišljenje o tome?

- Izrazito se protivim zabrani
- Protivim se zabrani
- Podržavam zabranu
- Izrazito podržavam zabranu

Učenici/ce petih razreda su podijeljeni po pitanju zabrane korištenja mobitela u školama (47.4 % se izrazito protivi ili protivi zabrani, dok 52.6 % učenika/ca podržava ili izrazito podržava zabranu). U sedmom razredu se učenici/ce većinski protive ili izrazito protive zabrani (68.9 %), dok nešto manje od trećine učenika/ca sedmih razreda podržava ili izrazito podržava zabranu korištenja mobitela u školama.

Kod učenika/ca petih i sedmih razreda nisu uočene spolne razlike u odgovorima, kao ni razlike ovisno o školskom uspjehu učenika.

Također, u obje generacije učenika/ca nisu opažene značajne regionalne razlike u mišljenju učenika/ca o zabrani mobitela. U Tablici 3 prikazani su odgovori učenika/ca petih razreda iz šest regija Hrvatske, koji pokazuju da je broj učenika/ca koji podržava ili ne podržava zabranu korištenja mobitela u školama podjednak u svim regijama.

Tablica 3

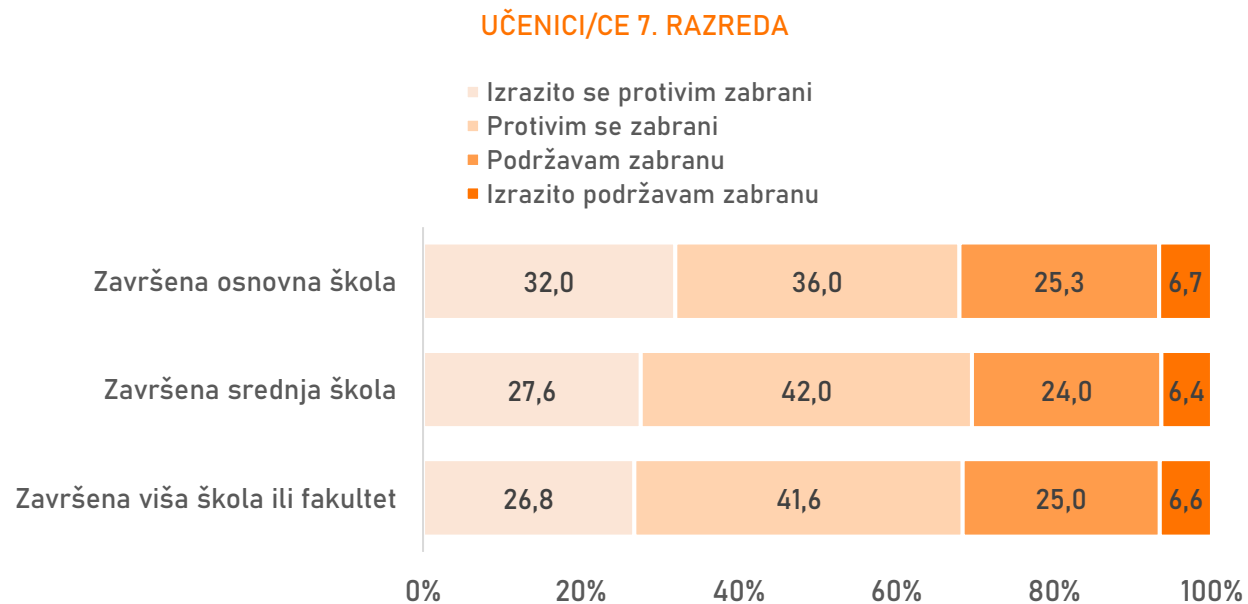
Čestina pojedinih odgovora učenika/ca petih razreda na pitanje o zabrani korištenja mobitela u školama ovisno o lokaciji osnovne škole (n₅ = 3706)

	Izrazito se protivim zabrani	Protivim se zabrani	Podržavam zabranu	Izrazito podržavam zabranu
Sjeverozapadna Hrvatska	16.1	27.1	37.2	19.6
Istra i Primorje	10.0	34.4	41.8	13.8
Slavonija	20.0	26.0	37.6	16.4
Dalmacija	14.3	31.9	41.6	12.2
Zagrebačka regija	16.2	33.8	36.3	13.7
Središnja Hrvatska	13.2	38.6	35.8	12.4

Analizirane su i razlike u odgovorima učenika/ca ovisno o obrazovnom statusu roditelja (oca). Rezultati pokazuju da nisu dobivene statistički značajne razlike u podržavanju, odnosno protivljenju zabrani korištenja mobitela u školama ovisno o obrazovnom statusu oca ni kod učenika/ca petih ni sedmih razreda osnovne škole. Podaci učenika/ca sedmih razreda (Slika 3) ukazuju da se oni dominantno protive ili izrazito protive zabrani korištenja mobitela u školama, neovisno o tome je li im otac završio osnovnu školu, srednju školu ili višu školu/fakultet.

Slika 2

Čestina pojedinih odgovora *učenika/ca petih razreda* o zabrani korištenja mobitela u školama ovisno o obrazovnom statusu oca ($n_7= 3866$)

ZAKLJUČAK

Rezultati ukazuju na dominantnu poziciju u prilog ograničavanju korištenja mobitela u hrvatskim škola iz učiteljske perspektive. Preko 85% učitelja razredne i predmetne nastave podržava ideju zabrane korištenja mobitela u školama. Razlike u odgovorima učitelja/ica ovisno o tome predaju li u razrednoj ili predmetnoj nastavi te ovisno o lokaciji škole vrlo su male. U predmetnoj nastavi nešto snažniju podršku zabrani korištenja mobitela daju učitelji/ice Tjelesne i zdravstvene kulture te Informatike.

Učenička perspektiva o zabrani korištenja mobitela u školama ukazuje na složenost ove teme. Učenici/ce petog razreda su izrazito podijeljeni oko pitanja zabrane korištenja mobitela u školama, pri čemu nešto više od polovine učenika/ca podržava ideju zabrane (52.6%). Nisu uočene razlike u odgovorima s obzirom na spol, regionalnu lokaciju škole, školski uspjeh i obrazovni status oca. U sedmom razredu većina se učenika/ca protivi zabrani, pri čemu se više od četvrtine učenika izrazito protivi zabrani korištenja mobitela. U ovoj generaciji učenika/ca također nisu uočene razlike u odgovorima ovisno o spolu, regionalnoj lokaciji škole i obrazovnom statusu oca.

Dok učiteljska perspektiva ukazuje na jasno pozicioniranje prema mogućim zabranama, učenički odgovori ukazuju na raznolikost stavova. U skladu sa spoznajama o razvoju adolescenata, stariji učenici/ce su kritičniji prema mogućnosti ograničavanja mobitela u školama. Ipak znakovit je udio onih koji zagovaraju zabranu.

Sklonost zabrani iskazana od strane velike većine učitelja/ica, ali i značajnog dijela učenika/ca, ukazuje da je korištenje mobitela u hrvatskom osnovnoškolskom odgoju i obrazovanju neprikladno te da se ne koriste brojne mogućnosti digitalne tehnologije u školama.

S obzirom na sveprisutnost mobitela u svakodnevnom životu učenika/ca, kao i na sve češće zahtjeve za korištenjem mobitela u odgojno-obrazovne svrhe tijekom nastavnog procesa potrebno je povesti stručnu i javnu raspravu o sljedećem:

Treba li, s kojom svrhom i kako omogućiti korištenje mobitela u osnovnoj školi?

Rezultati pozivaju na raspravu između svih uključenih u složeni život škole te na uvažavanje različitih perspektiva – posebice učeničke.

Dogovor o pitanju korištenja mobitela u svakoj školi postignut suradnjom svih zainteresiranih dionika – učitelja, učenika, ravnatelja, stručnih suradnika i roditelja predstavlja najbolje jamstvo da se zajednička odluka o tom pitanju sprovede u djelo.